

LUYỆN TẬP PHÂN TÍCH VÀ TỔNG HỢP

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS có kĩ năng phân tích và tổng hợp trong lập luận.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Mục tiêu của các bài luyện tập là rèn luyện kĩ năng, chứ không phải học lí thuyết. Có hai phương diện kĩ năng : kĩ năng nhận dạng văn bản phân tích và tổng hợp ; kĩ năng viết văn bản phân tích, tổng hợp. Các bài luyện tập ở đây đều nhằm đạt tới các mục tiêu kĩ năng đó.

2. Về đoạn trích phân tích bài *Thu điếu*, Xuân Diệu phân tích cái hay ở ba mặt : ở các điệu xanh, ở những cử động, ở các vần thơ. Ở mỗi mặt như thế lại nêu ra các ví dụ cụ thể. Những cái hay này gắn với phẩm chất riêng của bài thơ.

Về đoạn trích phân tích nguyên nhân của sự thành đạt : phân tích lần lượt các nguyên nhân khách quan để bác bỏ, để khẳng định vai trò của nguyên nhân chủ quan.

Bài tập 2, yêu cầu vừa phân tích vừa tổng hợp. Phân tích thực chất của lối học đối phó và tổng hợp các tác hại của nó.

Bài tập 3, yêu cầu riêng về phân tích.

Bài tập 4, yêu cầu riêng về tổng hợp.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

Hoạt động 1. Đọc và nhận dạng, đánh giá.

Bước 1. Cho HS đọc đoạn trích (a) và thảo luận chỉ ra trình tự phân tích của đoạn văn. Từ cái "hay cả hồn lẫn xác, hay cả bài", tác giả chỉ ra từng cái hay hợp thành cái hay cả bài :

- Cái hay ở các điệu xanh ;
- Ở những cử động ;
- Ở các vần thơ ;
- Ở các chữ không non ép.

Bước 2. Cho HS đọc đoạn trích (b) và chỉ ra trình tự phân tích.

- Đoạn nhỏ mở đầu nêu các quan niệm mấu chốt của sự thành đạt.
- Đoạn nhỏ tiếp theo phân tích từng quan niệm đúng sai thế nào và kết lại ở việc phân tích bản thân chủ quan của mỗi người.

Hoạt động 2. Thực hành phân tích.

Bước 1. Phân tích thực chất của lối học đối phó (bài tập 2). GV nêu vấn đề cho HS thảo luận, giải thích hiện tượng, rồi cho phân tích. Mỗi em ghi vào giấy các ý phân tích, GV gọi một số HS chữa trước lớp, HS khác bổ sung.

- Học đối phó là học mà không lấy việc học làm mục đích, xem học là việc phụ.
- Học đối phó là học bị động, không chủ động, cốt đối phó với sự đòi hỏi của thầy cô, của thi cử.
- Do học bị động nên không thấy hứng thú, mà đã không hứng thú thì chán học, hiệu quả thấp.
- Học đối phó là học hình thức, không đi sâu vào thực chất kiến thức của bài học.
- Học đối phó thì dù có bằng cấp nhưng đầu óc vẫn rỗng tuếch.

Bước 2. Phân tích các lí do bắt buộc mọi người phải đọc sách (bài tập 3). GV nêu vấn đề cho HS thảo luận và làm bài. Đây là bài tập tích hợp. HS phải làm dàn ý phân tích vào giấy, GV gọi một số HS đọc và sửa chữa chung trước lớp, HS khác bổ sung :

- Sách vở đúc kết tri thức của nhân loại đã tích lũy từ xưa đến nay.
- Muốn tiến bộ, phát triển thì phải đọc sách để tiếp thu tri thức, kinh nghiệm.

– Không cần đọc nhiều sách mà cần đọc kĩ, hiểu sâu, đọc quyển nào nắm chắc được quyển đó, như thế mới có ích.

– Bên cạnh đọc sách chuyên sâu phục vụ ngành nghề, còn cần phải đọc rộng. Kiến thức rộng giúp hiểu các vấn đề chuyên môn tốt hơn.

Hoạt động 3. Thực hành tổng hợp.

Bước 1. Nêu tổng hợp tác hại của lối học đối phó, trên cơ sở phân tích ở bước 1 hoạt động 2, GV hướng dẫn HS nêu nhận định tổng hợp.

Học đối phó là lối học bị động, hình thức, không lấy việc học làm mục đích chính. Lối học đó chẳng những làm cho người học mệt mỏi, mà còn không tạo ra được những nhân tài đích thực cho đất nước.

Bước 2. Tổng hợp những điều đã phân tích về việc đọc sách (bài tập 4). Cách tiến hành như trên.

Tóm lại, muốn đọc sách có hiệu quả phải chọn những sách quan trọng nhất mà đọc cho kĩ, đồng thời cũng chú trọng đọc rộng thích đáng, để hỗ trợ cho việc nghiên cứu chuyên sâu.